CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
PAOLO MENGOZZI
prezentate la 29 ianuarie 2015 [1]

**Cauza C-649/13**

**Comité d'entreprise de Nortel Networks SA și alții**
**împotriva**
**Rogeau, lichidator al Nortel Networks SA,**
**și**
**Rogeau, lichidator al Nortel Networks SA,**
**împotriva**
**Alan Robert Bloom,**
**Alan Michael Hudson,**
**Stephen John Harris,**
**Christopher John Wilkinson Hill**

[cerere de decizie preliminară formulată de tribunal de commerce de Versailles (Franța)]

„Cooperare judiciară în materie civilă — Proceduri de insolvență — Regulamentul (CE) nr. 1346/2000 — Procedură secundară de insolvență — Competență pentru a stabili sfera efectelor unei proceduri secundare de insolvență — Competență exclusivă sau alternativă — Stabilirea legii aplicabile — Produsul cesiunii de bunuri ale debitorului păstrat într-un cont escrow într-o țară terță"

1. Cererea de decizie preliminară care face obiectul prezentei cauze privește articolul 2 litera (g), articolele 3 și 27 din Regulamentul (CE) nr. 1346/2000 [2] (denumit în continuare „regulamentul") și ridică o problemă delicată cu privire la repartizarea competenței jurisdicționale între instanțele din statul de deschidere a procedurii principale de insolvență în temeiul articolului 3 alineatul (1) din regulament și instanțele din statul de deschidere a unei proceduri secundare în temeiul alineatului (2) al aceluiași articol, precum și cu privire la repartizarea activelor debitorului insolvabil între aceste două proceduri.

2. Litigiul principal se înscrie în contextul european al falimentului grupului canadian Nortel, care și-a desfășurat activitatea la nivel mondial în sectorul telecomunicațiilor până în 2008, care a determinat deschiderea unei proceduri principale de insolvență în Regatul Unit, în privința tuturor filialelor europene ale grupului și a unei proceduri secundare în Franța, în fața instanței de trimitere, în ceea ce privește filiala franceză.

1 — Limba originală: franceza.

2 — Regulamentul Consiliului din 29 mai 2000 **privind procedurile de insolvență** (JO L 160, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 1, p. 143).

## I – **Cadrul juridic**

3. Regulamentul stabilește un cadru european pentru procedurile transfrontaliere de insolvență. Potrivit articolului 2 litera (g) din acesta:

„În sensul prezentului regulament:

[…]

(g) «statul membru în care sunt situate bunurile» înseamnă:

— în cazul bunurilor corporale, statul membru pe teritoriul căruia este situat bunul;

— în cazul bunurilor și drepturilor pe care proprietarul sau titularul trebuie să le înscrie într-un registru public, statul membru sub a cărui autoritate este ținut registrul;

— în cazul creanțelor, statul membru pe al cărui teritoriu își are centrul intereselor terțul debitor, așa cum este determinat la articolul 3 alineatul (1) […]"

4. Articolul 3 din regulament, intitulat „Competență internațională", prevede la alineatele (1) și (2) următoarele:

„(1) Competența de a deschide procedura de insolvență revine instanțelor din statul membru pe teritoriul căruia se află centrul intereselor principale ale unui debitor. În cazul unei societăți sau persoane juridice, centrul intereselor principale este prezumat a fi, până la proba contrarie, locul unde se află sediul social.

(2) Atunci când centrul intereselor principale ale unui debitor este situat pe teritoriul unui stat membru, instanțele unui alt stat membru sunt competente să deschidă o procedură de insolvență împotriva acestui debitor numai dacă el are un sediu pe teritoriul acestui din urmă stat membru. Efectele acestei proceduri se limitează la bunurile debitorului situate pe teritoriul celui de al doilea stat membru."

5. În capitolul III, intitulat „Proceduri secundare de insolvență", articolul 27 din regulament prevede:

„Deschiderea procedurii menționate la articolul 3 alineatul (1) de către o instanță dintr-un stat membru și care este recunoscută în alt stat membru (procedura principală) permite deschiderea în cel de al doilea stat, de către o instanță competentă în temeiul articolului 3 alineatul (2), a unei proceduri secundare de insolvență fără ca insolvența debitorului să fie examinată în cel de al doilea stat. Această procedură trebuie să fie una din procedurile menționate în anexa B. Efectele ei se limitează la bunurile debitorului situate pe teritoriul celui de al doilea stat membru."

## II – **Situația de fapt din litigiul principal, procedura principală și întrebarea preliminară**

6. Situația de fapt din litigiul principal, astfel cum reiese din decizia de trimitere și din dosar, poate fi rezumată astfel.

7. Grupul Nortel, a cărui societate-mamă, Nortel Networks Corporation, este canadiană, a fost unul dintre primii furnizori la nivel mondial de soluții destinate rețelelor de telecomunicații. Nortel Networks Limited (denumită în continuare „NNL"), o societate canadiană, filială directă a Nortel Networks Corporation, a deținut majoritatea filialelor grupului Nortel la nivel mondial, inclusiv Nortel Networks SA (denumită în continuare „NNSA"), o societate de drept francez.

8. Grupul Nortel a avut o importantă activitate de cercetare și dezvoltare (R & D), desfășurată prin intermediul unor filiale specializate (denumite în continuare „centre R & D"). NNSA a fost una dintre aceste filiale. Cvasitotalitatea proprietății intelectuale rezultate din activitatea de R & D a grupului era înregistrată (în principal în America de Nord) în numele NNL în calitate de „legal owner". Aceasta din urmă acorda centrelor R & D licențe exclusive gratuite pentru exploatarea proprietății intelectuale a grupului. Centrele R & D conservau de asemenea proprietatea economică („beneficial ownership") cu privire la această proprietate intelectuală, la nivelul contribuției lor respective la activitatea de R & D. O convenție intragrup, denumită „Master R & D Agreement" (denumită în continuare „MRDA"), organiza raporturile juridice dintre NNL și centrele R & D[3]. Această convenție prevedea, printre altele, că, în funcție de beneficiile sau de pierderile realizate la nivelul grupului pentru un anumit exercițiu, fiecare centru R & D va fi creditor sau debitor în raport cu NNL cu privire la o sumă denumită „RPS" („Revenue Profit Sharing").

9. Întrucât grupul Nortel s-a confruntat în anul 2008 cu grave dificultăți financiare, organele sale de conducere au decis, în vederea optimizării cesiunilor de active la nivelul grupului, să declanșeze deschiderea simultană a procedurilor de insolvență în Canada, în Statele Unite și în Uniunea Europeană.

10. Prin decizia din 14 ianuarie 2009, High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (Regatul Unit) a deschis o procedură principală de insolvență de drept englez împotriva tuturor societăților din grupul Nortel situate în Uniunea Europeană, inclusiv NNSA, în temeiul articolului 3 alineatul (1) din regulament, și i-a desemnat pe domnii Bloom, Hudson, Harris și Wilkinson Hill în calitate de lichidatori comuni (denumiți în continuare, împreună, „colichidatori").

11. Cu privire la cererea comună depusă de NNSA și de colichidatori, instanța de trimitere a deschis, prin hotărârea din 28 mai 2009, o procedură secundară de lichidare judiciară, în sensul articolului 27 din regulament, împotriva NNSA, a autorizat continuarea activității pentru o perioadă determinată și l-a desemnat pe Rogeau în calitate de lichidator judiciar.

12. La 7 iulie 2009, s-a declarat conflictul de muncă în cadrul NNSA căruia i s-a pus capăt la 21 iulie 2009 prin semnarea unui protocol privind încetarea conflictului (denumit în continuare „protocolul privind încetarea conflictului") între NNSA, reprezentată de organele din cadrul procedurii secundare, organizațiile sindicale, comitetul întreprinderii (denumit în continuare „CE") al NNSA și reprezentanții salariaților greviști. Acest acord prevedea plata unei indemnizații de ajutor la plecare din care o parte trebuia să fie plătită imediat și o parte, denumită „indemnizație de ajutor la plecare amânată" (denumită în continuare „IAD amânată"), care trebuia plătită, de la momentul opririi exploatării, din fondurile disponibile provenite din orice vânzare a unei ramuri de activitate, din vânzarea de bunuri, din orice repartizare în temeiul cesiunii de active sau, mai general, din active sau din creanțe recuperate, după plata completă a tuturor datoriilor de exploatare născute cu ocazia continuării activității privind procedurile principală și secundară și a „administration expenses". S-a prevăzut că cuantumul acestei IAD amânate depinde de cuantumul fondurilor disponibile. La 18 august 2009, un acord adițional la protocolul privind încetarea conflictului care reia termenii acestuia a fost semnat de colichidatori (denumit în continuare „acordul adițional").

13. La 1 iulie 2009, un protocol de coordonare a procedurilor principală și secundară a fost semnat de organele din cadrul celor două proceduri (denumit în continuare „protocolul de coordonare"). Articolul 8 alineatul 3 din acest protocol prevede că, „în conformitate cu regulamentul […] administration expenses sunt plătite în totalitate și la scadența normală, cu prioritate față de activele societății, indiferent de locul unde se află aceste active (inclusiv cele situate în Franța), în pofida

3 — NNSA a devenit parte la MRDA în urma semnării la 22 decembrie 2004.

deschiderii procedurii secundare". În urma semnării protocolului privind încetarea conflictului, lichidatorii din cadrul procedurilor principală și secundară au semnat un act adițional la protocolul de coordonare din 18 august 2009 care, în temeiul articolului 7 din acesta, prevalează asupra protocolului amintit.

14. Prin hotărârea din 24 septembrie 2009, instanța de trimitere a confirmat protocolul de coordonare și protocolul privind încetarea conflictului, precum și acordul adițional.

15. Pentru a asigura o mai bună valorificare a activelor grupului Nortel, lichidatorii din cadrul diferitor proceduri de insolvență deschise în lume au convenit ca activele respective să fie vândute în mod global pentru fiecare ramură de activitate. Un acord în acest sens, intitulat „Interim Funding and Settlement Agreement" (denumit în continuare „acordul IFSA") a fost încheiat la 9 iunie 2009 între NNL și mai multe filiale ale grupului. În acest acord, s-a convenit în special faptul că MRDA va subzista pe toată perioada procedurilor de insolvență, că filialele NNL vor renunța în timp util la drepturile lor de proprietate industrială și intelectuală aferente activităților cedate - subînțelegându-se că drepturile de licență de care beneficia fiecare vor fi menținute până la finalizarea operațiunilor de lichidare/cesiune și că aceste renunțări nu vor determina renunțarea la drepturile lor în calitate de „beneficial owner" al proprietății intelectuale a grupului -, că toate produsele cesiunilor de active ale grupului la nivel mondial vor fi plasate în conturi escrow în Statele Unite (denumite în continuare „Lockbox") și că nicio distribuire a sumelor păstrate în aceste conturi nu va putea interveni în afara unui acord încheiat de ansamblul entităților grupului în cauză. NNSA a devenit parte la acordul IFSA prin intermediul unui acord de aderare (Amendement and Accession Agreement) încheiat la 11 septembrie 2009 [4]. Cesiunea activităților NNSA a avut loc în cadrul cesiunilor organizate la nivel mondial în conformitate cu acordul IFSA. Produsele cesiunilor la care NNSA a luat parte [aproximativ 7,2 miliarde de dolari americani (USD)] se află în Lockbox, fără ca un acord cu privire la repartizarea acestora să se fi încheiat încă. Rogeau a fost autorizat, prin ordonanța judecătorului comisar din cadrul procedurii secundare, să efectueze orice act necesar pentru efectuarea operațiunilor de cesiune (de exemplu, rezilierea licențelor aferente activităților cedate), precum și pentru participarea la negocieri în vederea repartizării prețurilor din vânzări.

16. Raportul anual întocmit de Rogeau la 23 noiembrie 2010 menționa un sold pozitiv de 38 980 313 euro în conturile bancare ale NNSA la 30 septembrie 2010, fapt ce permitea să se preconizeze, începând cu luna mai 2011, o primă plată a IAD amânată. În urma neplății, la 5 mai 2011, CE al NNSA i-a adresat lui Rogeau o scrisoare de punere în întârziere. Prin scrisoarea din 18 mai 2011, Rogeau a făcut cunoscut CE al NNSA faptul că se afla în imposibilitatea de a aplica termenii protocolului privind încetarea conflictului, întrucât previziunea fluxurilor de numerar stabilită de firma Ernst & Young la 13 mai 2011 evidenția o sumă negativă de aproximativ 6 milioane de euro ca urmare a două cereri de plată ale colichidatorilor pentru 16,6 milioane de euro [5]. Pe de altă parte, era vorba de asemenea despre o creanță a Fondului de pensii englez, calificată drept „administration expense" în dreptul englez prin decizia din 10 decembrie 2010 a High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division.

4 — Semnarea acestui acord a fost autorizată prin ordonanța judecătorului comisar din 7 iulie 2009.

5 — Detaliat după cum urmează, și anume, aproximativ 8 milioane de euro cu titlu de „Residual Profit Sharing" 2010 (denumit în continuare „RPS 2010") și 8,6 milioane de euro solicitate de colichidatori în temeiul participării NNSA la cheltuielile de cesiune a activelor grupului în regiunea EMEA („Europe Middle East Africa"), respectiv aproximativ 25 %.

17. Contestând această stare de fapt, la 7 iunie 2011, CE al NNSA și 147 de foști salariați ai NNSA l-au chemat în justiție pe Rogeau în fața instanței de trimitere pentru a se constata, printre altele, că în procedura secundară a NNSA se dispune de un drept exclusiv și direct asupra unei cote-părți din prețul cesiunii globale a activelor grupului Nortel și pentru ca Rogeau să fie obligat să le plătească reclamanților imediat creanța în temeiul IAD amânată în limita sumelor de care dispune NNSA, precum și al soldului aceleiași creanțe la primirea, în cadrul procedurii secundare, a cotei-părți din produsul de cesiune globală care revine NNSA [6].

18. La 1 august 2011, Rogeau a formulat împotriva colichidatorilor o cerere de intervenție forțată la instanța de trimitere pentru faptul că, prin includerea produselor cesiunilor de active ale NNSA realizate în Franța și sechestrate în Lockbox, aceștia îl împiedicau să plătească IAD amânată. Înfățișându-se în ședința din 23 februarie 2012 și apoi în ședința din 24 mai 2012, colichidatorii au solicitat instanței de trimitere, printre altele, să se declare necompetentă la nivel internațional, în favoarea High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division, pentru a pronunța împotriva lor o decizie care ar avea drept consecință limitarea în mod direct sau indirect a cadrului procedurii principale și/sau a competențelor lor, inclusiv dreptul de a include sumele care se află în prezent sub sechestru în Lockbox, pentru a statua că în procedura secundară a NNSA ar exista vreun drept cu privire la toate sau la o parte din produsele cesiunilor globale de active ale grupului Nortel la care a luat parte NNSA și care se află în prezent sub sechestru în Lockbox. Cu titlu subsidiar, colichidatorii au solicitat instanței de trimitere să se declare necompetentă pentru a se pronunța cu privire la bunurile și la drepturile care nu erau situate în Franța, în sensul articolului 2 litera (g) din regulament, la data la care s-a dispus deschiderea procedurii secundare, precum și pentru a se pronunța cu privire la orice cerere care, direct sau indirect, ar însemna că instanța de trimitere se pronunță cu privire la orice datorie a NNSA care poate fi calificată drept „administration expense” în dreptul englez.

19. Instanța de trimitere observă că actul de sesizare a instanței din litigiul principal intra în mod explicit în domeniul de aplicare al dreptului procedurilor colective și al regulamentului și că trebuie să se aplice, așadar, dispozițiile acestuia. Instanța de trimitere arată că, pentru a se pronunța cu privire la cererile cu care a fost sesizată, aceasta va trebui să se pronunțe mai întâi cu privire la competența sa pentru a stabili sfera efectelor procedurii secundare și că această decizie depinde de interpretarea pe care o va da diverselor articole din regulament și în special articolului 2 litera (g) din acesta, care conțin norme uniforme cu privire la localizarea bunurilor debitorului. Aceasta consideră de asemenea că va trebui să stabilească dacă efectele unei proceduri secundare se pot extinde la bunurile debitorului situate în afara Uniunii.

20. În aceste împrejurări, tribunal de commerce de Versailles [Tribunalul Comercial din Versailles] a decis să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Instanța statului de deschidere a unei proceduri secundare este competentă, în mod exclusiv sau alternativ cu instanța statului de deschidere a procedurii principale, să se pronunțe cu privire la stabilirea bunurilor debitorului care intră în sfera efectelor procedurii secundare, în temeiul articolului 2 litera (g), al articolului 3 alineatul (2) și al articolului 27 din [r]egulament […], iar în cazul existenței unei competențe exclusive sau alternative, dreptul aplicabil este cel al procedurii principale sau cel al procedurii secundare?”

6 — Rezultă din citație că CE al NNSA și foștii salariați ai NNSA se opun plății a 8 milioane de euro cu titlu de RPS 2010 pe baza unei tranzacții, conținută în protocolul privind încetarea conflictului, care stabilește soldul oricărei plăți cu titlu de Revenue Profit Sharing la o valoare globală de 4,9 milioane de dolari. Aceștia contestă de asemenea posibilitatea de a imputa NNSA pierderile legate de continuarea sistemului MRDA, generate de întârzierea procesului de cesiune a activelor grupului Nortel la nivel mondial, și subliniază caracterul condiționat și neexigibil încă al RPS 2010. În ceea ce privește creanța pentru restituirea cheltuielilor ocazionate de cesiune, aceștia susțin că ea se justifică numai dacă și în momentul în care în procedura secundară se va încasa cota-parte din produsul de cesiune globală care revine NNSA și, în consecință, nu se opune plății IAD amânată din sumele disponibile în prezent în cadrul acestei proceduri. În sfârșit, în ceea ce privește creanța Fondului de pensii englez, aceștia consideră că faptul că această creanță a fost calificată drept „administration expense” în dreptul englez nu are un impact asupra procedurii secundare, dat fiind că plata creanțelor din această procedură trebuie să se efectueze în temeiul dreptului francez.

## III – **Analiză**

21. Întrebarea preliminară cuprinde două părți, prima privește repartizarea competenței jurisdicționale între instanțele sesizate cu procedura principală și cele sesizate cu procedura secundară, iar a doua privește dreptul aplicabil localizării bunurilor debitorului. Aceste două părți vor fi examinate în continuare în mod separat.

### A – *Cu privire la prima parte a întrebării preliminare: competența jurisdicțională*

#### 1. Observații introductive: aplicarea *ratione materiae* a regulamentului

22. Deși nici instanța de trimitere, nici persoanele în cauză care au depus observații scrise nu și-au exprimat îndoieli în ceea ce privește faptul că, în împrejurări precum cele din procedura principală, competența jurisdicțională trebuie stabilită pe baza dispozițiilor regulamentului, iar nu pe baza dispozițiilor Regulamentului (CE) nr. 44/2001[7], problema care dintre cele două regulamente este aplicabil în speță a făcut totuși obiectul discuțiilor la ședință, în urma unei cereri adresate de Curte. În consecință, trebuie să o abordăm pe scurt înainte de a începe analiza întrebării preliminare.

23. Potrivit unei jurisprudențe constante, regulamentul și Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretate astfel încât să se evite orice suprapunere între normele de drept pe care aceste texte le enunță și orice vid juridic. Astfel, acțiunile excluse, în temeiul articolului 1 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001, din domeniul de aplicare al acestuia din urmă, în măsura în care se încadrează la „falimente, concordate sau proceduri similare", intră în domeniul de aplicare al regulamentului. În mod corelativ, acțiunile care nu intră în domeniul de aplicare al articolului 3 alineatul (1) din regulament intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 44/2001[8]. Curtea a decis de asemenea că numai acțiunile care decurg direct dintr-o procedură de insolvență și care sunt strâns legate de aceasta sunt excluse din domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 44/2001. Pe cale de consecință, numai aceste acțiuni intră în domeniul de aplicare al regulamentului[9]. În Hotărârea Nickel & Goeldner Spedition (EU:C:2014:2145, punctul 27), Curtea a precizat că criteriul determinant pentru a identifica domeniul în care se încadrează o acțiune nu este contextul procedural în care se înscrie respectiva acțiune, ci temeiul juridic al acesteia din urmă. Potrivit abordării amintite, trebuie să se stabilească dacă dreptul sau obligația care servește drept temei al acțiunii își are originea în normele comune de drept civil și comercial sau în norme derogatorii, specifice procedurilor de insolvență.

24. În speță, CE al NNSA și foștii salariați ai NNSA solicită plata unei creanțe care, deși își află originea în protocolul privind încetarea conflictului, depinde, în ceea ce privește nașterea, exigibilitatea și cuantumul acesteia, de fondurile disponibile în cadrul procedurii secundare după lichidarea activelor NNSA.

25. Acțiunea din litigiul principal are în vedere, așadar, pe de o parte, în ceea ce privește fondurile deja dobândite în procedura secundară, să demonstreze, împotriva pretențiilor invocate de organele din procedura principală, caracterul privilegiat al creanței în temeiul IAD amânată ca creanță salarială și, pe de altă parte, în ceea ce privește fondurile nedobândite încă în procedura secundară, să revendice dreptul existent în această procedură asupra cotei-părți care revine NNSA din produsul de cesiune a activităților/activelor grupului Nortel păstrat în Lockbox.

7 — Regulamentul Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74). Doar în observațiile colichidatorilor se abordează problema, dar se concluzionează că Regulamentul nr. 44/2001 este inaplicabil.

8 — A se vedea Hotărârea F-Tex (C-213/10, EU:C:2012:215, punctele 21, 29 și 48), precum și Hotărârea Nickel & Goeldner Spedition (C-157/13, EU:C:2014:2145, punctul 22).

9 — A se vedea Hotărârea F-Tex (EU:C:2012:215, punctele 23 și 29), precum și Hotărârea Nickel & Goeldner Spedition (EU:C:2014:2145, punctul 23).

26. Prima parte a acțiunii se întemeiază pe dispozițiile de drept francez care reglementează drepturile creditorilor în procedura de lichidare judiciară și în special pe articolul L 641-13 din Codul comercial, care definește ordinea de plată a creanțelor. Faptul că, pentru a defini natura creanțelor invocate în procedura principală, instanța de trimitere poate fi determinată, dacă este cazul, să se refere la unul sau la mai multe acorduri precum RPS 2010, acordul IFSA sau protocolul de coordonare nu repune în discuție temeiul juridic al acțiunii CE al NNSA și a foștilor salariați ai NNSA, sub aspectul primei părți, care se regăsește *în dispozițiile de drept francez referitoare la procedurile de lichidare judiciară*. Pe de altă parte, observăm că, în protocolul de coordonare, noțiunea „administration expensens" este definită printr-o trimitere la articolul 99 din anexa B1 la Insolvency Act 1986, aplicabil în procedura principală, iar rangul privilegiat al creanțelor care rezultă din astfel de cheltuieli este precizat prin trimitere la dreptul englez, precum și la regulament și la orientările privind comunicarea și cooperarea europeană în materie de insolvență transfrontalieră publicate de INSOL Europe în iulie 2007 care, potrivit punctului 2 din protocolul menționat, fac parte integrantă din acesta [10]. În consecință, chiar presupunând că instanța de trimitere este obligată să soluționeze problema care a fost ridicată în cadrul acestei prime părți a acțiunii din litigiul principal în temeiul protocolului respectiv, aceasta ar fi oricum determinată să aplice *norme juridice specifice procedurilor de insolvență*.

27. În ceea ce privește a doua parte a acțiunii din litigiul principal, aceasta se întemeiază, în primul rând, pe dispozițiile regulamentului. Astfel, după cum subliniază chiar instanța de trimitere, pentru a stabili dacă CE al NNSA și foștii salariați ai NNSA sunt îndreptățiți să revendice dreptul din procedura secundară cu privire la cota-parte care revine NNSA din produsul de cesiune a activelor grupului Nortel păstrat în Lockbox, revine acesteia sarcina de a stabili sfera efectelor acestei proceduri, care, în conformitate cu articolul 3 alineatul (2) și cu articolul 27 din regulament, sunt limitate la bunurile NNSA care se află pe teritoriul francez. Pe această a doua parte a acțiunii se grefează excepția de necompetență invocată de colichidatori, ea însăși întemeiată pe dispozițiile regulamentului și, respectiv, pe rolul atribuit procedurii principale și procedurii secundare în sistemul regulamentului. Faptul că, în speță, coordonarea dintre aceste două proceduri a fost formalizată printr-un document contractual semnat de organele din cele două proceduri nu modifică în niciun fel natura și temeiul juridic al acțiunii din litigiul principal, în ceea ce privește cea de a doua parte a sa. Pretențiile pe care lichidatorul din procedura secundară, precum și CE al NNSA și foștii salariați ai NNSA – care, de altfel, nu sunt părți la protocolul de coordonare – le invocă asupra cotei-părți a fondurilor păstrate în Lockbox și care revin NNSA *nu au niciun temei contractual*, așa cum nu au nici argumentele invocate de organele din procedura principală în susținerea excepției de necompetență invocate de acestea.

28. Pe de altă parte, trebuie să se sublinieze că protocolul de coordonare are drept obiect reglementarea conduitei „părților care au un interes în coordonarea procedurii principale și a procedurii secundare" (punctul 1). Scopurile acestuia sunt, printre altele, asigurarea administrării ordonate, efective, eficace și diligente a procedurilor, maximizarea valorii bunurilor NNSA potrivit unei abordări mondiale, împărtășirea informațiilor și reducerea la minimum a litigiilor și a costurilor [punctul 4 literele (i)-(iv)], precum și definirea condițiilor în care NNSA își va desfășura activitățile în procedura secundară [punctul 4 litera (v)]. Deși acest protocol stabilește, la punctul 5.3, principiile pe baza cărora colichidatorii vor negocia, în colaborare cu lichidatorul din procedura secundară, repartizarea prețului cesiunilor activelor grupului Nortel între diversele entități în cauză, inclusiv NNSA [11], în schimb, *niciuna dintre dispozițiile acestuia nu definește criteriile de repartizare a cotei-părți, care revine NNSA, între procedura principală și cea secundară* [12]. În plus, problema

10 — A se vedea punctul 8 din protocolul de coordonare.

11 — Potrivit acestei dispoziții din protocolul amintit, părțile convin să revendice, în favoarea NNSA, dreptul la 9 % din produsul cesiunii tuturor drepturilor de proprietate intelectuală ale grupului.

12 — În această privință, la rubrica „Recuperarea activelor/Repartizarea produsului vânzării", punctul 6.1 din protocolul amintit se limitează să precizeze că, „în lipsa unui acord contrar în scris, activele [NNSA] vor trebui să fie realizate și recuperate de colichidatori, de administratorul francez și de lichidatorul francez, în conformitate cu regulamentul". Or, chiar presupunând că se poate deroga de la dispozițiile regulamentului cu privire la efectele respective ale procedurilor principală și secundară, din dosar nu rezultă că un astfel de acord a fost încheiat.

repartizării produsului cesiunilor activelor NNSA între cele două proceduri de insolvență se distinge și se ridică în amonte în raport cu problema cheltuielilor din procedura principală care trebuie considerate „administration expenses” și în ce măsură acestea beneficiază de un privilegiu opozabil creditorilor din procedura secundară, printre care se numără și salariații NNSA, în temeiul dreptului aplicabil și/sau al prevederilor contractuale din protocolul de coordonare.

29. Din ansamblul considerațiilor care precedă reiese că diferendul dintre organele din procedura principală, pe de o parte, și lichidatorul din procedura secundară, precum și CE al NNSA și salariații NNSA din litigiul aflat pe rolul instanței de trimitere, pe de altă parte, intră în domeniul de aplicare al regulamentului, în sensul jurisprudenței Curții amintite la punctul 23 de mai sus. O astfel de concluzie nu este invalidată de împrejurarea că relațiile dintre diferitele părți din litigiul principal sunt reglementate, sub anumite aspecte, de acordurile încheiate între ele (protocolul privind încetarea conflictului și protocolul de coordonare) și că întinderea drepturilor respective pe care aceste părți le revendică poate varia în temeiul unor acorduri care leagă unele dintre aceste părți de terți (RPS 2010 și acordul IFSA), întrucât o astfel de împrejurare nu este de natură să repună în discuție temeiul juridic al pretențiilor lor reciproce și că, de altfel, toate aceste acorduri există în contextul insolvenței NNSA [13] și al operațiunile legate de lichidarea acesteia.

## 2. Analiză primei părți a întrebării preliminare

### a) Normele de competență jurisdicțională prevăzute de regulament și normele introduse prin jurisprudență

30. Trebuie subliniat de la bun început că regulamentul stabilește în mod expres doar competența jurisdicțională de *a deschide* procedura de insolvență. Astfel, conform articolului 3 alineatul (1) din regulamentul menționat, această competență revine instanțelor din statul membru pe teritoriul căruia se află centrul intereselor principale ale debitorului. Potrivit alineatului (2) al aceluiași articol, instanțele unui alt stat membru decât cel în care este situat centrul intereselor principale ale debitorului și pe teritoriul căruia debitorul are un sediu sunt competente să deschidă o *procedură teritorială* de insolvență, respectiv o procedură limitată la bunurile debitorului situate pe teritoriul celui de al doilea stat membru.

31. O normă de competență suplimentară a fost introdusă în sistemul regulamentului prin Hotărârea Seagon (C-339/07, EU:C:2009:83), în care Curtea a declarat că articolul 3 alineatul (1) din regulament trebuie interpretat în sensul că se atribuie statului membru pe teritoriul căruia a fost deschisă procedura de insolvență și o competență internațională pentru soluționarea acțiunilor care rezultă în mod direct din această procedură și care sunt strâns legate de aceasta [14].

32. La fel ca mai mulți intervenienți care au depus observații în prezenta procedură, inclusiv Comisia Europeană, considerăm că o interpretare analogă ar trebui reținută în ceea ce privește articolul 3 alineatul (2) din regulament și, în consecință, că norma de competență formulată de Curte în Hotărârea Seagon (EU:C:2009:83), întemeiată pe *vis attractiva concursus*, se poate aplica și în favoarea instanțelor din statul membru de deschidere a unei proceduri secundare. Considerăm că o astfel de concluzie se impune pe baza acelorași elemente pe care s-a întemeiat Curtea pentru a deduce norma respectivă din sistemul regulamentului și din obiectivele acestuia. Astfel, pe de o parte, considerentul

13 — În această privință, trebuie amintit că însuși regulamentul menționează cerința de a asigura o coordonare între procedura principală și procedura sau procedurile secundare și că, în speță, încheierea unui acord în acest scop a fost solicitată de instanța de trimitere.

14 — Punctele 21 și 28, precum și dispozitivul. Acțiunea în discuție în Hotărârea Seagon (EU:C:2009:83) era o acțiune revocatorie. A se vedea de asemenea Hotărârea F-Tex (EU:C:2012:215, punctele 27 și 28), în care Curtea a constatat totuși, ținând seama de caracteristicile acțiunii din litigiul principal, că aceasta intra sub incidența regulamentului. Principiul stabilit în Hotărârea Seagon (EU:C:2009:83) a fost reafirmat recent de Curte în ceea ce privește o acțiune în răspundere îndreptată împotriva administratorului societății debitoare și care privește restituirea plăților efectuate după intrarea în stare de insolvență a acestei societăți sau după constatarea supraîndatorării acesteia (a se vedea Hotărârea H, C-295/13, EU:C:2014:2410).

(6) al regulamentului, potrivit căruia acesta „ar trebui să se limiteze la dispozițiile care reglementează competența de a deschide proceduri de insolvență *și de a pronunța hotărâri care derivă direct din procedurile de insolvență și sunt strâns legate de acestea*” [15], se referă fără deosebire la orice procedură deschisă în temeiul regulamentului, fără a diferenția între procedura principală, teritorială sau secundară. Pe de altă parte, urmărirea obiectivului de a ameliora eficiența și celeritatea procedurilor de insolvență cu efecte transfrontaliere, prevăzut în considerentele (2) și (8) ale regulamentului, și a celui de a se evita ca părțile să fie tentate să transfere bunurile lor sau procedurile judiciare dintr-un stat membru în altul, în încercarea de a obține o situație juridică mai favorabilă („*forum shopping*”), menționat în considerentul (4) al regulamentului, ar fi de asemenea diminuată în cazul în care instanțele statului de deschidere a procedurii secundare nu ar avea competența să soluționeze acțiuni care derivă și care sunt strâns legate de aceasta precum acțiunile în revendicarea unor sume sau a unor active din procedura secundară. În plus, o interpretare a articolului 3 alineatul (2) din regulament analogă celei pe care Curtea a dat-o alineatului (1) al acestui articol în Hotărârea Seagon (EU:C:2009:83) este confirmată, astfel cum a constatat Curtea la punctele 25 și 26 din aceeași hotărâre, de primul paragraf al articolului 25 alineatul (1) din regulament. Această dispoziție instituie o obligație de recunoaștere a *hotărârilor cu privire la desfășurarea* și închiderea unei proceduri de insolvență pronunțate de o instanță a cărei hotărâre de deschidere a procedurii este recunoscută în temeiul articolului 16 din regulament. Or, acesta din urmă se referă la hotărârile pronunțate „de o instanță a unui stat membru competentă în temeiul articolului 3”, și anume, atât o instanță competentă în temeiul alineatului (1) al acestui articol, cât și o instanță competentă în temeiul alineatului (2) al aceluiași articol.

33. Este fără îndoială adevărat, astfel cum afirmă colichidatorii în observațiile scrise, că Hotărârea Seagon (EU:C:2009:83) consacră „un principiu de concentrare a competenței dată instanțelor din statul membru care au deschis *procedura principală*” [16]. Cu toate acestea, în economia raționamentului Curții, acest principiu este destinat să se aplice doar acțiunilor care „rezultă în mod direct din *această procedură* și care sunt strâns legate de aceasta” [17]. În schimb, niciun element din hotărârea amintită nu permite să se concluzioneze că principiul respectiv acoperă și acțiunile care rezultă în mod direct și care sunt strâns legate într-*o procedură secundară*. Astfel cum am arătat la punctul anterior, motivele pe care se întemeiază hotărârea menționată sunt susceptibile să conducă la o interpretare a alineatului (2) al articolului 3 din regulament identică cu cea pe care Curtea a reținut-o pentru alineatul (1) al acestui articol. Pe de altă parte, aceste motive sunt „neutre” sub aspectul repartizării competenței jurisdicționale între procedura principală și procedura secundară, iar Curtea, în niciun pasaj din hotărârea respectivă, nu se întemeiază, pentru a-și motiva interpretarea, pe natura universală a procedurii principale sau pe caracterul predominant al acesteia în raport cu procedura secundară [18].

34. În sfârșit și cu titlu suplimentar, subliniem că atât Raportul „External Evaluation of Regulation No. 1346/2000/EC on Insolvency Proceedings” (denumit în continuare „Raportul Heidelberg-Luxemburg-Viena”) [19], cât și Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului nr. 1346/2000, prezentată de Comisie la 12 decembrie

15 — Sublinierea noastră.

16 — Punctul 104 din observațiile colichidatorilor. Sublinierea noastră.

17 — Punctele 21, 28, precum și dispozitivul Hotărârii Seagon (EU:C:2009:83); sublinierea noastră.

18 — Împrejurarea că, astfel cum subliniază colichidatorii în observațiile scrise, Curtea a înlăturat propunerea făcută la punctele 64-69 din Concluziile avocatului general Ruiz-Jarabo Colomer prezentate în cauza Seagon (C-339/07, EU:C:2008:575), de a recunoaște natura „relativ exclusivă” a competenței instanțelor din statul membru de deschidere a procedurii principale pentru acțiunile revocatorii întemeiate pe insolvență, lăsând astfel lichidatorului posibilitatea de a alege instanța care îi pare a fi cea mai potrivită pentru protejarea masei bunurilor, nu permite, contrar celor susținute aparent de colichidatori, să se tragă nicio concluzie cu privire la recunoașterea competenței instanțelor din statul membru al procedurii secundare pentru a soluționa astfel de acțiuni atunci când acestea rezultă din procedura respectivă și sunt strâns legate de aceasta.

19 — Publicat în Hess, B., Oberhammer, P., și Pfeiffer, T., *European Insolvency Law, The Heidelberg-Luxembourg-Vienna Report on the Application of the Regulation No. 1346/2000/EC on Insolvency Proceedings*, Beck-Hart-Nomos, C. H., Munchen/Oxford, 2014.

2012 [20] (denumită în continuare „propunerea de modificare a regulamentului”), recomandă codificarea principiului *vis attractiva concursus* pentru acțiunile accesorii și aplicarea acestuia în favoarea instanțelor pe rolul cărora se desfășoară procedura în care sunt formulate aceste acțiuni, indiferent dacă este vorba despre o procedură de insolvență principală, teritorială sau secundară [21].

35. Norma de competență jurisdicțională reținută în Hotărârea Seagon (EU:C:2009:83), într-un context exclusiv intern Uniunii, a fost extinsă, în Hotărârea Schmid (C-328/12, EU:C:2014:6), la litigiile care prezintă o *legătură cu un stat terț*. Subliniind obiectivele de previzibilitate a competenței jurisdicționale în materie de faliment urmărite de articolul 3 alineatul (1) din regulament și după ce a înlăturat argumentele invocate de guvernul german - întemeiate în special pe o derogare de la competența de principiu a instanței de la domiciliul pârâtului și pe riscul nerecunoașterii hotărârii - Curtea a constatat, în această hotărâre, că dispoziția citată anterior „creează și o competență de a se pronunța asupra unei acțiuni revocatorii formulate în cadrul unei proceduri de insolvență și îndreptate împotriva unui pârât *care are domiciliul într-un stat terț*” [22]. Contrar celor susținute de guvernul Regatului Unit în observațiile scrise, considerăm că aceeași interpretare, care se limitează la extinderea aplicabilității teritoriale a principiului *vis attractiva concursus* astfel cum a fost recunoscut în Hotărârea Seagon (EU:C:2009:83), poate fi reținută și în ceea ce privește articolul 3 alineatul (2) din regulament. Astfel, această dispoziție urmărește aceleași obiective de previzibilitate a competenței jurisdicționale și de securitate juridică evocate de Curte în privința alineatului (1) al articolului 3 menționat. Aceste obiective, precum și cele de simplificare și de eficacitate a procedurilor și de reducere a practicării *„forum shopping”*, subliniate deja de Curte în Hotărârea Seagon (EU:C:2009:83), pledează pentru recunoașterea competenței instanțelor din statul de deschidere a unei proceduri secundare de a soluționa o acțiune revocatorie sau o altă acțiune întemeiată pe insolvență care rezultă în mod direct din această procedură și este strâns legată de ea (de exemplu, pentru că aceasta urmărește reintegrarea în patrimoniul debitorului a unui bun care era situat, anterior înstrăinării lui, pe teritoriul respectivului stat membru), *fie* că pârâtul își are domiciliul într-un stat membru sau într-un stat terț.

36. Într-un mod mai general, în Hotărârea Schmid (EU:C:2014:6), la fel ca în Hotărârea Owusu (C-281/02, EU:C:2005:120), pronunțată în contextul Convenției de la Bruxelles [23], domeniul de aplicare geografic al regulamentului a fost interpretat în sens larg, fiind extins dincolo de procedurile transfrontaliere „europene” de insolvență prin includerea atât a procedurilor caracterizate prin elemente de extraneitate care se află pe teritoriul sau în afara teritoriului Uniunii, cât și a celor pur „internaționale”, în care orice element de extraneitate se află în afara Uniunii. Soluția reținută de Curte în această hotărâre are drept consecință faptul că, întrucât centrul intereselor principale ale debitorului se află într-un stat membru, dispozițiile regulamentului au vocația să se aplice, în relațiile dintre statele membre, întregii proceduri de insolvență, inclusiv aspectelor acesteia care prezintă o legătură cu un stat terț [24], înlăturând dispozițiile de drept internațional privat al statelor membre.

37. O astfel de constatare permite risipirea îndoielilor exprimate de instanța de trimitere în ceea ce privește aplicabilitatea regulamentului în împrejurări precum cele din cauza principală, în care produsul vânzării activelor debitorului este păstrat într-un cont escrow în Statele Unite și se află, așadar, în afara teritoriului Uniunii. Aceasta permite de asemenea să se respingă argumentul invocat

20 — COM(2012) 744 final.

21 — A se vedea punctul 2.5.2 și p. 220 din Raportul Heidelberg-Luxemburg-Viena și propunerea Comisiei de a introduce în regulament un nou articol 3a, intitulat „Competența în materie de acțiuni conexe”, al cărui alineat (1) prevede că „[i]nstanțele din statul membru pe teritoriul căruia a fost deschisă o procedură de insolvență în conformitate cu articolul 3 sunt competente să soluționeze orice acțiune care decurge în mod direct din procedura de insolvență și este strâns legată de aceasta”.

22 — Punctul 33, sublinierea noastră. A se vedea de asemenea Hotărârea H (EU:C:2014:2410).

23 — Convenția privind competența judiciară și executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială, semnată la 27 septembrie 1968 (JO 1972, L 299, p. 32, Ediție specială, 19/vol. 10, p. 3).

24 — O astfel de legătură se poate referi la domiciliul pârâtului într-o acțiune accesorie procedurii de insolvență precum în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Schmid (EU:C:2014:6) sau la alte elemente precum domiciliul creditorilor sau chiar locul unde se află activele debitorului. Efectele procedurilor deschise în temeiul regulamentului asupra relațiilor cu statele terțe vor depinde de dreptul aplicabil în statul terț și de tratatele în vigoare între acest stat și statul în care se desfășoară procedura.

de CE al NNSA potrivit căruia, în cazul în care ar trebui să se concluzioneze că activele NNSA trebuie considerate, în temeiul dispozițiilor regulamentului, că se află în afara Uniunii[25], ar fi necesar să se aplice norme de drept internațional privat francez, potrivit cărora procedura deschisă în Franța împotriva NNSA ar avea un efect universal și s-ar extinde, în consecință, la respectivele active. Astfel, aplicarea unor asemenea norme, care ar însemna de altfel extinderea efectelor unei proceduri secundare, teritorială prin natură, dincolo de limitele impuse de regulament, rămâne exclusă în lumina Hotărârii Schmid (EU:C:2014:6).

b) Legătura dintre procedura principală și procedura secundară în sistemul regulamentului

38. Trebuie să se examineze în acest stadiu rolul respectiv al procedurii principale și al procedurii secundare, precum și legătura lor reciprocă în sistemul regulamentului.

39. Astfel cum reiese din preambul și în special din considerentul (11) al acestuia, regulamentul se întemeiază pe principiile universalității și unității procedurii de insolvență, a căror punere în aplicare a fost totuși în mod intenționat atenuată de legiuitorul comunitar prin autorizarea deschiderii procedurilor naționale cu aplicabilitate teritorială în paralel cu procedura principală care are vocație universală. Motivele unei asemenea opțiuni trebuie identificate, pe lângă divergențele considerabile existente între drepturile materiale ale statelor membre, care descurajau instituirea unei proceduri de insolvență unice și aplicarea fără excepție a dreptului statului de deschidere a acestei proceduri [a se vedea considerentul (8) al regulamentului], în scopul de a proteja interesele creditorilor locali și de a facilita administrarea patrimoniilor complexe [a se vedea considerentul (19) al regulamentului]. Rezultă de aici că în regulament sunt prevăzute două criterii diferite de competență, și anume, cel al centrului intereselor principale, care desemnează instanțele competente să deschidă procedura principală, și cel al sediului, care permite inițierea unei proceduri secundare.

40. Opțiunea legiuitorului comunitar de a permite deschiderea unor proceduri teritoriale contribuie fără îndoială la un sistem mai flexibil, și anume, deschiderea uneia sau a mai multe astfel de proceduri se poate dovedi, de exemplu, deosebit de utilă în cazuri precum cel din litigiul principal, în care o procedură este deschisă în statul membru al centrului intereselor principale în privința diferitor filiale ale unui grup de societăți, dar majoritatea activelor, a salariaților sau a creditorilor uneia sau ai mai multe dintre aceste filiale se află într-un stat membru diferit.

41. Cu toate acestea, o astfel de opțiune introduce și un factor de complexitate, în sensul că permite supunerea aceluiași debitor la mai multe proceduri paralele. Este adevărat că, în economia regulamentului, procedurile secundare sunt limitate sub mai multe aspecte, atât din punct de vedere procedural, cât și material. Acestea implică, în principiu, deschiderea unei proceduri principale pe care să se grefeze[26], pot fi numai proceduri de lichidare [articolul 3 alineatul (3) din regulament] și efectele acestora se limitează la bunurile debitorului situate pe teritoriul statului în care acestea au fost deschise [articolul 3 alineatul (2) și articolul 27 din regulament). Nu este mai puțin adevărat că existența unor proceduri concomitente poate fi o sursă de ineficacitate în lipsa unor norme care să permită administrarea dificultăților cărora le poate da naștere o astfel de situație.

42. În acest scop, regulamentul prevede *norme minime de coordonare* care au drept obiectiv promovarea desfășurării armonioase a procedurilor, propice administrării și realizării eficiente a masei bunurilor. Aceste norme prevăd, printre altele, o *obligație reciprocă de informare și de cooperare* între lichidatorii din diferitele proceduri[27] și prevăd mecanisme de natură să asigure tratamentul egal al

25 — La data deschiderii procedurii secundare, a se vedea punctul 64 și urm. din prezentele concluzii.

26 — Deschiderea unei proceduri teritoriale anterior deschiderii unei proceduri principale este limitată la minimul necesar; a se vedea considerentul (17) și articolul 3 alineatul (4) din regulament.

27 — A se vedea considerentul (20) și articolul 31 alineatele (1) și (2) din regulament.

creditorilor [28], precum și să stabilească soarta eventualelor surplusuri de bunuri care apar într-o procedură secundară [29]. O cooperare crescută în scopul unei gestionări mai eficiente a procedurile de insolvență paralele este, pe de altă parte, unul dintre principalele obiective ale propunerii de modificare a regulamentului prezentate de Comisie [30].

43. Raporturile dintre procedura principală și procedura secundară se produc, așadar, în jurul *cerinței de coordonare*, care este de natură să garanteze realizarea obiectivelor prioritare de eficacitate și de efectivitate chiar și în prezența unei pluralități de proceduri. În acest context, *un rol predominant* este recunoscut de regulament procedurii principale, în care lichidatorului i se conferă mai multe posibilități de a influența procedura sau procedurile secundare în curs, de exemplu, prin propunerea unui plan de reorganizare sau a unui concordat sau prin solicitarea suspendării lichidării masei de bunuri în procedura secundară [31].

44. Regulamentul recunoaște procedurii secundare, dacă nu o adevărată autonomie, cel puțin o sferă proprie, cu condiția respectării acestui rol și a obligației de coordonare. Aceasta are o întindere distinctă de cea a procedurii principale, urmărește protejarea unor interese specifice și beneficiază de un regim similar, sub diferite aspecte, celui aplicabil procedurii principale. Astfel, la fel ca și o decizie de deschidere a unei proceduri în temeiul articolului 3 alineatul (1) din regulament, decizia de deschidere a unei proceduri secundare este recunoscută automat în toate statele membre, în temeiul articolului 16 din regulament, și, în conformitate cu articolul 17 alineatul (2) din acesta, efectele sale nu pot fi contestate în alte state membre. De asemenea, în temeiul articolului 25 alineatul (1) din regulament, hotărârile pronunțate de instanța care a dispus deschiderea unei astfel de proceduri și referitoare la desfășurarea și la închiderea acesteia sau care decurg în mod direct din respectiva procedură și care au o strânsă legătură cu aceasta sau chiar un concordat aprobat de instanța menționată sunt de asemenea recunoscute fără nicio altă formalitate. În conformitate cu articolele 4 și 28 din regulament și, la fel ca o procedură întemeiată pe articolul 3 alineatul (1) din acesta, procedura secundară este reglementată de legea statului membru pe teritoriul căruia a fost deschisă procedura. În sfârșit, în temeiul articolului 18 alineatul (2) din regulament, lichidatorii din procedura secundară pot exercita în mod autonom acțiuni privind revendicarea unor bunuri care revin acestei proceduri, care au fost deplasate pe teritoriul unui alt stat membru, precum și orice acțiune revocatorie care este în interesul creditorilor.

45. În plus, din opțiunea legiuitorului comunitar de a permite deschiderea unor proceduri paralele cu procedura principală, precum și din motive subiacente unei astfel de opțiuni, ilustrate în preambulul regulamentului, reiese că o astfel de deschidere *limitează efectele procedurii principale*. Această situație se regăsește în cazul competențelor lichidatorilor din procedura principală, astfel cum rezultă de altfel în mod clar din articolul 18 alineatul (1) din regulament, potrivit căruia „[l]ichidatorul desemnat de o instanță competentă în temeiul articolului 3 alineatul (1) poate exercita pe teritoriul unui alt stat membru toate atribuțiile conferite de legea statului de deschidere, *atât timp cât nici o altă procedură de insolvență nu a fost deschisă* ori nici o măsură de conservare contrară nu a fost adoptată ca urmare a unei cereri de deschidere a unei proceduri de insolvență în statul respectiv” [32].

28 — A se vedea articolul 20 alineatul (2) din regulament.

29 — A se vedea articolul 35 din regulament.

30 — Noile norme ar trebui, printre altele, să permită să se evite deschiderea de proceduri secundare care nu sunt necesare pentru a proteja interesele creditorilor locali atunci când, prin intermediul acordurilor contractuale, lichidatorul din procedura principală garantează creditorilor locali tratamentul pe care aceștia l-ar fi obținut în cazul în care o procedură secundară ar fi fost deschisă [a se vedea noul articol 29a alineatul (2), menționat la punctul 34 din propunerea de modificare a regulamentului]. Se prevedea de asemenea eliminarea condiției care impune ca procedurile secundare să aibă drept scop doar lichidarea, pentru a permite coordonarea acestora cu proceduri principale care urmăresc reorganizarea întreprinderii [a se vedea punctul 22 din propunerea de modificare a regulamentului care modifică articolul 3 alineatul (3) din acesta], și a extinde cerințele de cooperare la instanțele competente (a se vedea noul articol 31a menționat la punctul 36 din propunerea de modificare a regulamentului).

31 — A se vedea considerentul (20) și articolul 31 alineatul (3), articolul 33 și articolul 34 alineatele (1) și (3) din regulament. Pe de altă parte, aceste competențe sunt consolidate ulterior în propunerea de modificare a regulamentului privind insolvența prezentată de Comisie, care prevede posibilitatea lichidatorului din procedura principală de a se opune chiar deschiderii unei proceduri secundare [a se vedea noul articol 29a alineatul (2) menționat la punctul 34 din propunerea de modificare a regulamentului].

32 — Sublinierea noastră.

c) Stabilirea instanței competente să definească sfera efectelor procedurii secundare

46. În lumina observațiilor dezvoltate la literele (a) și (b) de mai sus, trebuie să se răspundă la prima parte a întrebării preliminare adresate de tribunal de commerce de Versailles [Tribunalul Comercial din Versailles], care urmărește, în esență, să se stabilească dacă, în calitate de instanță care a deschis o procedură secundară în temeiul articolului 3 alineatul (2) din regulamentul privind insolvența referitor la NNSA, este de asemenea competentă, în temeiul regulamentului menționat, să definească sfera efectelor acestei proceduri. Or, în opinia noastră, atât din corelarea dintre procedura principală și procedura secundară realizată de regulament, cât și din scopurile pe care acesta le conferă procedurii secundare și, mai general, din obiectivele pe care le urmărește reiese că trebuie să se răspundă afirmativ la această întrebare.

47. În primul rând, astfel cum am subliniat mai jos, în pofida naturii universale și a rolului predominant recunoscute procedurii principale, precum și a caracterului subordonat atribuit procedurii secundare, aceasta din urmă menține, în economia regulamentului, o sferă proprie, necesară pentru îndeplinirea obiectivelor care îi sunt recunoscute și a funcției de limitare a aplicării principiului unității procedurii de insolvență care îi este conferită în economia regulamentului [33]. Or, nu ar fi, în opinia noastră, compatibil cu un astfel de cadru să se concluzioneze că instanța competentă să deschidă o asemenea procedură nu este competentă să stabilească, în temeiul dispozițiilor regulamentului, sfera efectelor acesteia.

48. În al doilea rând, trebuie amintit că, potrivit articolului 3 alineatul (2) și articolului 27 din regulament, efectele procedurii secundare se limitează la bunurile debitorului situate pe teritoriul statului membru în care a fost deschisă această procedură. Or, astfel cum subliniază Rogeau în observațiile scrise, instanța unui stat membru sesizată cu o cerere de deschidere a unei proceduri secundare, pentru a verifica existența condițiilor propriei competențe în temeiul articolului 3 alineatul (2) din regulament, este obligată să aprecieze dacă activele debitorului situate pe teritoriul acestui stat membru permit să se concluzioneze că acesta are în statul respectiv un „sediu” în sensul articolului 2 litera (h) din regulament [34]. În consecință, această instanță, înainte de a deschide procedura secundară, trebuie să identifice pe teritoriul statului membru în cauză cel puțin o parte din aceste active, la care se consideră că se extind efectele respectivei proceduri.

49. În al treilea rând, acest exercițiu de identificare a elementelor patrimoniului debitorului situate pe teritoriul statului membru de deschidere a procedurii secundare este esențial nu numai pentru a verifica existența condițiilor de deschidere a acestei proceduri, de delimitare a efectelor acesteia, precum și de definire a domeniului de aplicare material al dispozițiilor legislației statului membru respectiv, dar și pentru a permite chiar desfășurarea procedurii secundare, care este considerată o procedură de lichidare. Reiese că, astfel cum susține în mod corect, în opinia noastră, Rogeau, o acțiune precum cea din litigiul principal, prin care se urmărește să se declare că unele active ale debitorului, precum și produsul realizării acestora, intră în sfera efectelor procedurii secundare rezultă în mod direct din această procedură și este strâns legată de aceasta, în sensul jurisprudenței Seagon (EU:C:2009:83), astfel cum a fost interpretată la punctul 32 de mai sus, și este, așadar, de competența instanței care a deschis procedura secundară.

33 — A se vedea în acest sens Hotărârea MG Probud Gdynia (C-444/07, EU:C:2010:24, punctul 24). A se vedea de asemenea Raportul Heidelberg-Luxemburg-Viena, p. 111.

34 — Articolul 2 litera (h) din regulament definește noțiunea „sediu” în sensul că vizează un loc de derulare de operațiuni unde debitorul exercită în mod netranzitoriu o activitate economică cu mijloace umane și bunuri. Potrivit Curții, noțiunea „sediu” trebuie interpretată în sensul că „presupune existența unei structuri care să cuprindă un minim de organizare și o anumită stabilitate în vederea desfășurării unei activități economice” (a se vedea Hotărârea Interedil, C-396/09, EU:C:2011:671).

50. În al patrulea rând, obiectivele de eficacitate, de efectivitate și de celeritate a procedurilor de insolvență, care au justificat adoptarea regulamentului, nu pot fi asigurate în mod adecvat printr-o soluție care ar impune instanței din statul de deschidere a unei proceduri secundare, sesizată cu o acțiune având ca obiect stabilirea sferei efectelor acestei proceduri, să se declare necompetentă în favoarea instanței din statul de deschidere a procedurii principale și să suspende procedura până la pronunțarea unei hotărâri de către această instanță.

51. Elementele evocate mai sus pledează, în opinia noastră, în sensul recunoașterii, în favoarea instanțelor din statul membru de deschidere a procedurii secundare, a competenței de a soluționa o acțiune având ca obiect definirea sferei efectelor acestei proceduri. În schimb, argumentele contrare invocate de colichidatori și de Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, care pledează pentru o competență exclusivă a instanțelor din statul membru de deschidere a procedurii principale, nu ne conving. Aceste argumente se întemeiază, în esență, pe supremația procedurii principale și pe aplicabilitatea sa universală.

52. Or, este adevărat, astfel cum am amintit la punctul 43 de mai sus, că regulamentul recunoaște un „rol predominant" acestei proceduri. Totuși, o astfel de supremație, care urmărește, în esență, să se asigure o coordonare optimă a procedurilor principală și secundară prin ierarhizarea acestora, nu are drept consecință privarea organelor jurisdicționale din procedura secundară de prerogativele lor, în special atunci când nu este vorba despre adoptarea unor decizii privind desfășurarea operațiunilor de lichidare și de îndestulare a creditorilor sau despre condițiile de închidere a acestei proceduri, ci despre delimitarea efectelor sale. De asemenea, nu considerăm că universalitatea recunoscută procedurii principale poate constitui un argument decisiv pentru ca instanțele acestei proceduri să revendice competența exclusivă de a stabili sfera efectelor unei proceduri diferite, deși teritorială și subordonată, a cărei deschidere are tocmai consecința de a sustrage o parte a activelor debitorului din cadrul exclusiv al procedurii principale și al legii aplicabile acesteia.

53. În încheiere, trebuie subliniat, pe de o parte, că regulamentul prevede în mod expres nu numai criteriul de repartizare a activelor debitorului între procedura principală și procedura secundară, respectiv localizarea acestora, dar și, astfel cum vom constata mai în detaliu ulterior, dispozițiile materiale de natură să orienteze instanțele competente atunci când aplică acest criteriu. Pe de altă parte, astfel cum a afirmat Curtea în Hotărârea Bank Handlowy și Adamiak (C-116/11, EU:C:2012:739), revine instanței competente în temeiul articolului 3 alineatul (2) din regulament, pentru orice decizie pe care o adoptă – și, așadar, chiar și atunci când se pronunță cu privire la întinderea efectelor procedurii secundare - o obligație de cooperare loială care implică luarea în considerare atât a obiectivelor procedurii principale, cât și a economiei regulamentului care are la bază principiul încrederii reciproce, necesitatea coordonării procedurilor principală și secundară, obiectivul unei funcționări eficiente și efective a procedurilor transfrontaliere de insolvență, precum și prioritatea procedurii principale[35]. În aceste împrejurări, riscul ca această instanță să poată adopta o decizie în defavoarea intereselor procedurii principale este redus.

54. Pe baza motivelor prezentate mai sus, considerăm că o instanță competentă, în temeiul articolului 3 alineatul (2) din regulament, să deschidă o procedură secundară este de asemenea competentă să stabilească bunurile debitorului care intră în sfera efectelor acestei proceduri.

35 — Punctul 62. A se vedea de asemenea Concluziile avocatului general Kokott prezentate în cauza Bank Handlowy și Adamiak (C-116/11, EU:C:2012:308, punctul 66).

d) Competență exclusivă sau concurentă?

55. Instanța de trimitere solicită de asemenea Curții să stabilească dacă, în ipoteza în care ar trebui să recunoască competența instanțelor din statul de deschidere a procedurii secundare, această competență este exclusivă sau „alternativă" în raport cu cea a instanțelor din statul membru de deschidere a procedurii principale.

56. În această privință, amintim că reiese din dispozițiile regulamentului că deschiderea în statul membru în care debitorul are un sediu a unei proceduri secundare are drept efect supunerea activelor debitorului situate pe teritoriul acestui stat membru unui regim juridic diferit de cel care se aplică procedurii principale. În pofida condiționării procedurii secundare de procedura principală, a normelor imperative de coordonare între cele două proceduri și a obligațiilor de cooperare care revin organelor acestora, activele respective sunt sustrase în fapt doar din cadrul procedurii principale și al legii aplicabile acesteia.

57. În consecință, decizia adoptată de instanța din statul membru de deschidere a procedurii secundare care se pronunță cu privire la bunurile care intră în sfera efectelor acestei proceduri se pronunță în mod indirect, dar inevitabil cu privire la sfera efectelor procedurii principale. Or, din motive similare celor prezentate mai sus, trebuie să se recunoască faptul că instanța din statul membru de deschidere a procedurii principale este de asemenea competentă să stabilească sfera efectelor acestei proceduri, la fel ca cea din statul membru de deschidere a procedurii secundare.

58. Rezultă de aici că eventuale litigii privind apartenența unui element din patrimoniul debitorului la una sau la cealaltă procedură pot fi prezentate în mod alternativ în fața uneia sau a celeilalte instanțe. Competența acestora pentru soluționarea unor asemenea litigii este, așadar, concurentă.

59. Colichidatorii critică o astfel de soluție, subliniind că, astfel cum reiese din jurisprudența Curții, regulamentul se opune multiplicării forurilor concurente. Aceștia se întemeiază în mod special pe Hotărârea Rastelli Davide e C. (C-191/10, EU:C:2011:838)[36]. În această privință, ne limităm să subliniem că, în hotărârea menționată, Curtea a precizat că a admite extinderea unei proceduri principale de insolvență la o entitate distinctă din punct de vedere juridic de cea în privința căreia a fost deschisă această procedură, numai pentru motivul unei confuziuni de patrimonii și fără să cerceteze unde se află centrul intereselor principale ale acestei entități, ar constitui o eludare a sistemului instituit de regulament, permițând unei instanțe, care nu ar fi competentă să deschidă o procedură principală în temeiul articolului 3 alineatul (1) din regulament, să adopte o decizie care produce în privința unei entități juridice aceleași efecte precum decizia de deschidere a unei astfel de proceduri. Or, în speță, nu este vorba despre instituirea unui al treilea criteriu de competență în raport cu cele prevăzute la articolul 3 din regulament, ci numai despre a admite că instanțele desemnate pe baza acestor criterii au o competență concurentă să soluționeze anumite acțiuni.

60. Dată fiind posibilitatea unor foruri concurente, există riscul de a se pronunța decizii ireconciliabile. Un astfel de risc ar putea, după cum propune Comisia, să fie soluționat prin aplicarea unei norme similare celei prevăzute la articolul 27 din Regulamentul nr. 44/2001, care, în caz de litispendență, conferă competența instanței mai întâi sesizate. Cu toate acestea, în opinia noastră, nu revine Curții sarcina de a integra o astfel de normă în sistemul regulamentului pe cale jurisprudențială[37]. Această

36 — La punctul 28 din această hotărâre, pe care se întemeiază colichidatorii, Curtea a atras atenția împotriva unei soluții care ar crea un „risc de conflict pozitiv de competență între instanțele diferitor state membre, conflicte pe care regulamentul a intenționat tocmai să le evite pentru a asigura o unitate de tratament al procedurilor de insolvență în cadrul Uniunii".

37 — Deși este adevărat că, în Hotărârea Staubitz-Schreiber (C-1/04, EU:C:2006:39), Curtea a recunoscut, în tăcerea regulamentului, că, în cazul transferării centrului intereselor principale ale debitorului în alt stat membru după depunerea cererii de deschidere a acestei proceduri, competența de deschidere a procedurii de insolvență este recunoscută *primei instanțe sesizate*, împrejurările cauzei erau foarte diferite, Curtea fiind chemată să se pronunțe cu privire la legitimitatea unui eventual transfer de competență, iar nu să soluționeze un conflict pozitiv de competență.

operațiune, care ar fi fără îndoială de dorit în cazul în care ar trebui să se rețină soluția pe care o sugerăm, revine astfel doar legiuitorului Uniunii. În consecință, în stadiul actual, doar mecanismul de recunoaștere aproape automată prevăzut la articolul 25 alineatul (1) din regulament ar permite, în caz de competență concurentă, evitarea riscului unor decizii ireconciliabile.

e) Concluzii cu privire la prima parte a întrebării preliminare

61. În lumina tuturor considerațiilor care precedă, apreciem că trebuie să se răspundă de către tribunal de commerce de Versailles că instanța competentă, în temeiul articolului 3 alineatul (2) din regulament, să deschidă o procedură secundară este de asemenea competentă să stabilească bunurile debitorului care intră în sfera efectelor acestei proceduri. O acțiune prin care se urmărește să se stabilească dacă unul sau mai multe elemente din patrimoniul debitorului intră sub incidența procedurii principale sau a procedurii secundare poate fi introdusă alternativ fie la instanța din statul membru de deschidere a procedurii principale, fie la instanța din statul membru de deschidere a procedurii secundare.

B – *Cu privire la a doua parte a întrebării preliminare: legea aplicabilă*

62. Prin intermediul celei de a doua părți a întrebării preliminare, tribunal de commerce de Versailles solicită Curții, în ipoteza în care ar trebui reținută competența statului membru de deschidere a procedurii secundare de a stabili sfera efectelor acestei proceduri, care este legea aplicabilă unei asemenea stabiliri.

63. Potrivit articolului 4 alineatul (1) din regulament, legea aplicabilă procedurii de insolvență și efectelor acesteia este cea a statului membru pe al cărui teritoriu este deschisă procedura și depinde, în consecință, de stabilirea instanței competente la nivel internațional să deschidă procedura respectivă, potrivit articolului 3 din regulament [38]. Această soluție este confirmată în mod expres de articolul 28 din regulament, potrivit căruia, „[c]u excepția unei dispoziții contrare [din acesta], legea aplicabilă procedurii secundare este cea a statului membru pe teritoriul căruia se deschide procedura secundară”.

64. În aceste condiții, regulamentul prevede anumite norme de drept material uniforme destinate să se aplice prin derogare de la legea națională desemnată ca fiind aplicabilă.

65. Astfel, raportat la ceea ce ne interesează în speță, trebuie amintit mai întâi că regulamentul stabilește, la articolul 3 alineatul (2) și la articolul 27, un criteriu specific de repartizare a activelor debitorului între procedura principală și procedura secundară întemeiată pe localizarea acestor active de la care nu se poate deroga nici prin dispozițiile de drept național, nici printr-un acord al organelor din cele două proceduri. În temeiul acestui criteriu, bunurile debitorului care sunt situate pe teritoriul statului membru de deschidere a procedurii secundare intră sub incidența acestei proceduri și, în consecință, *produsul vânzării acestor bunuri trebuie să revină de asemenea procedurii respective*. În schimb, tot în aplicarea acestui criteriu, bunurile debitorului care sunt situate într-un stat terț *nu pot intra în niciun caz sub incidența unei proceduri secundare* pentru simplul fapt că acestea nu se află pe teritoriul statului membru în care o astfel de procedură a fost deschisă. Aceste bunuri revin, așadar, în mod necesar procedurii principale care are o aplicabilitate universală. Astfel cum am avut deja ocazia să subliniem la punctul 37 de mai sus, orice interpretare întemeiată pe dreptul național care ar extinde efectele unei proceduri secundare la bunuri ale debitorului situate într-un stat terț nu ar fi compatibilă cu regulamentul.

38 — A se vedea în acest sens Hotărârea Eurofood IFSC (C-341/04, EU:C:2006:281, punctul 33), Hotărârea MG Probud Gdynia (EU:C:2010:24, punctul 25) și Hotărârea Rastelli Davide e C. (EU:C:2011:838, punctul 16).

66. În continuare, este posibil să se deducă din dispozițiile regulamentului o normă asupra căreia convin toate părțile interesate care au depus observații în prezenta procedură, potrivit căreia data la care trebuie să se refere pentru a aprecia dacă un bun este sau nu este situat pe teritoriul statului membru de deschidere a procedurii secundare este cea la care decizia de deschidere a acestei proceduri devine efectivă. O astfel de concluzie decurge, printre altele, din coroborarea articolului 2 litera (f)[39] și a articolului 18 alineatul (2) din regulament[40]. Astfel, orice deplasare a activelor debitorului în afara teritoriului statului membru de deschidere a procedurii secundare după data amintită, inclusiv atunci când această deplasare nu privește bunul în sine, ci produsul lichidării acestuia, dar și atunci când deplasarea a fost autorizată de instanța din această procedură în cadrul unui acord de coordonare cu procedura principală, nu poate avea drept consecință sustragerea acestor active sau a produsului vânzării lor din sfera procedurii secundare[41].

67. În sfârșit, astfel cum am anticipat la punctul 53 de mai sus, regulamentul conține anumite dispoziții de drept material de natură să orienteze instanțele competente atunci când aplică criteriul privind repartizarea activelor debitorului între procedura principală și procedura secundară. Astfel, articolul 2 litera (g) din regulament definește ce înseamnă, în sensul acestei dispoziții, „statul membru în care sunt situate bunurile" și aceasta pentru trei categorii de bunuri diferite, și anume, bunurile corporale, bunurile și drepturile pe care proprietarul sau titularul trebuie să le înscrie într-un registru public, precum și creanțele. Deși se poate dovedi insuficientă pentru a acoperi orice tip de active, în special având în vedere complexitatea anumitor patrimonii[42], această dispoziție demonstrează totuși intenția legiuitorului comunitar de a supune stabilirea situației bunurilor debitorului unei reglementări uniforme. Această opțiune, precum și caracterul incomplet al listei furnizate la articolul 2 litera (g) amintit necesită fără îndoială un efort interpretativ important din partea instanței naționale, căreia îi revine sarcina de a identifica pe baza acestei dispoziții o normă aplicabilă în fiecare caz concret.

68. Ținând seama de considerațiile de mai sus, revine în speță tribunal de commerce de Versailles sarcina de „a localiza", *la data deschiderii procedurii secundare* și *pe baza criteriilor enunțate la articolul 2 litera (g) din regulament*, toate activele corporale și necorporale ale NNSA care au făcut obiectul cesiunii, inclusiv dreptul de proprietate economică („equitable or beneficial ownership") pe care îl deține cu privire la proprietatea intelectuală a grupului Nortel în temeiul MRDA, precum și drepturile de licență exclusivă, gratuită și perpetuă al cărei titular era pe baza aceluiași acord[43]. În această privință, revine, după toate probabilitățile, mai întâi instanței de trimitere să stabilească dacă, având în vedere acordul amintit, aceste drepturi pot fi împărțite și considerate active separate.

69. În continuare, revine acestei instanțe să stabilească dacă, în temeiul dreptului canadian, aplicabil MRDA, dreptul NNSA la plata „R & D allocation" trebuie calificat ca fiind un „drept real de utilizare", astfel cum susține CE al NNSA, sau un „drept de creanță" care decurge din contribuția sa la activitatea de R & D a grupului Nortel. În acest din urmă caz, criteriul centrului intereselor principale ale terțului

39 — Articolul 2 litera (f) din regulament prevede că, în sensul regulamentului, „momentul deschiderii procedurii" înseamnă momentul de la care hotărârea de deschidere a procedurii își produce efectele, indiferent dacă este sau nu este o hotărâre definitivă.

40 — În conformitate cu articolul 18 alineatul (2) din regulament, „[l]ichidatorul desemnat de o instanță competentă în temeiul articolului 3 alineatul (2) poate solicita în orice alt stat membru, pe cale judiciară sau extrajudiciară, ca un bun mobil să fie transferat de pe teritoriul statului în care s-a deschis procedura pe teritoriul celuilalt stat membru ulterior deschiderii procedurii de insolvență".

41 — Subliniem că, potrivit propunerii de modificare a regulamentului, orice deplasare de active situate în statul membru în care se află un sediu al debitorului ar trebui interzisă lichidatorului din procedură chiar înainte de deschiderea unei proceduri secundare, pentru a se asigura o protecție efectivă a intereselor locale [a se vedea punctul 12 din această propunere care introduce în regulament considerentul (19b)].

42 — Propunerea de modificare a regulamentului introduce, la articolul 2 litera (g) [devenit articolul 2 litera (f)], norme ulterioare de localizare a bunurilor, privind acțiuni nominative ale societăților, instrumente financiare a căror proprietate se dovedește printr-o înscriere într-un registru și numerarul deținut într-un cont bancar (a se vedea punctul 21 din propunerea menționată).

43 — Potrivit versiunii acestui acord depuse de colichidatori, fiecare societate din grupul Nortel care era parte la acesta se angaja să își dezvolte, ca și în trecut, activitatea de R & D și să pună rezultatele la dispoziția celorlalte părți la acord. În schimb, aceasta primea o sumă proporțională cu contribuția sa la activitatea de R & D a grupului, denumită „R & D allocation", potrivit unei scheme anexate la acord. Această sumă era considerată ca „măsură a beneficiului" la care fiecare parte avea dreptul. Acordul prevedea de asemenea că, sub rezerva excepțiilor prevăzute în mod expres (de exemplu, drepturile privind marca), NNL era titularul legal al tuturor drepturilor de proprietate intelectuală actuale și viitoare ale grupului, în privința cărora NNL se angaja să acorde o licență exclusivă și gratuită fiecărei societăți care este parte la acordul privind utilizarea întregii proprietăți intelectuale a grupului.

debitor enunțat la articolul 2 litera (g) a treia liniuță din regulament ar putea fi aplicabil. În această privință, reamintim cu titlu incident că faptul că *cota-parte din prețul* care revine NNSA în urma cesiunii activelor acesteia poate fi calificată drept creanță asupra prețului depozitat în contul escrow - localizat ca atare în afara teritoriului Uniunii - nu este pertinentă în cazul în care ar trebui să se concluzioneze că activele în discuție erau localizate pe teritoriul francez la data la care decizia de deschidere a procedurii secundare produce efecte. Astfel, după cum am observat deja la punctul 66 de mai sus, modalitățile de cesiune a unui activ nu pot avea drept consecință alocarea acestui activ procedurii principale, în condițiile în care era afectat inițial procedurii secundare și invers.

70. În cazul în care, astfel cum apreciem, dreptul de „beneficial ownership" care decurge din sistemul creat de MRDA nu poate fi redus la un simplu drept de creanță, trebuie să se verifice dacă se poate încadra în una dintre cele două categorii prevăzute la prima și la a două liniuță ale articolului 2 litera (g) din regulament. În această privință, teza colichidatorilor potrivit căreia acest drept ar fi acoperit de a doua liniuță întrucât privește drepturi de proprietate intelectuală care fac obiectul înregistrării nu ne conving. Astfel, nici „beneficial ownership", care dă dreptul, în cadrul MRDA, la „R & D allocation", nici, pe de altă parte, drepturile de utilizare a proprietății intelectuale și industriale a grupului Nortel care decurg din licențe exclusive acordate de NNL în cadrul aceluiași acord nu pot fi calificate ca fiind „drepturi pe care […] titularul trebuie să le înscrie într-un registru public" în sensul articolului 2 litera (g) a doua liniuță din regulament. Simplul fapt că drepturile respective sunt „legate" de drepturi de proprietate intelectuală sau industrială care au făcut obiectul unei înregistrări (de către NNL și în afara teritoriului Uniunii) nu modifică această concluzie. Pe de altă parte, nu se poate susține, în opinia noastră, astfel cum pare să sugereze CE al NNSA, că drepturile în discuție fac obiectul primei liniuțe a articolului 2 litera (g) din regulament, în sensul că sunt „materializate" în licențe, acestea din urmă neputând fi considerate bunuri corporale.

71. Prin urmare, trebuie să se deducă din articolul 2 litera (g) din regulament o normă care ține seama de specificitatea activelor în discuție. Or, apreciem că se poate deduce din primele două liniuțe ale acestei dispoziții o indicație cu caracter general, și anume, că diferitele elemente ale patrimoniului unui debitor trebuie să fie, în principiu, afectate procedurii de insolvență de care sunt în mod firesc cele mai apropiate. Această situație se regăsește în cazul bunurilor corporale, care sunt afectate procedurii deschise pe teritoriul statului membru în care sunt situate și pentru bunurile și drepturile care trebuie înregistrate, care intră sub incidența procedurii de insolvență deschise în statul membru sub a cărui autoritate este ținut registrul. Aceeași normă se regăsește, aplicată *a contrario*, la articolul 12 din regulament, potrivit căruia „un brevet comunitar, o marcă comunitară sau orice alt drept similar prevăzut de legislația comunitară poate fi inclus numai în procedurile prevăzute la articolul 3 alineatul (1)", dacă nu se poate crea o legătură cu teritoriul unui singur stat membru, efectele acestora producându-se la nivelul întregului teritoriu al Uniunii. În aceeași logică se înscrie și propunerea de modificare a articolului 2 litera (g) din regulament, invocată de Comisie, noile liniuțe (cu privire la acțiunile nominative ale societăților, instrumentele financiare a căror proprietate este dovedită de înscrierea într-un registru și numerarul deținut într-un cont bancar) enunțând de asemenea criterii care favorizează conexiunea bunului cu teritoriul statului membru cu care păstrează cele mai strânse legături.

72. Or, pentru a reveni la cauza principală, considerăm că, în temeiul normei mai sus menționate, drepturile care decurg din participarea debitorului la activitatea de R & D a unui grup de societăți și/sau care au ca obiect exploatarea, pe baza unui sistem de licențe exclusive și gratuite, a rezultatelor acesteia, în măsura în care nu sunt vizate de a doua și de cea de a treia liniuță ale articolului 2 litera (g) din regulament, ar trebui localizate pe teritoriul statului membru în care se află centrul activității debitorului care a contribuit la respectiva activitate de R & D și care a utilizat rezultatele pentru desfășurarea acesteia.

73. Pe baza considerațiilor de mai sus, apreciem că trebuie să se răspundă la a doua parte a întrebării preliminare adresate de instanța de trimitere că, pentru a stabili dacă un bun al debitorului intră în sfera efectelor procedurii secundare, instanța sesizată trebuie să stabilească dacă acest bun era situat pe teritoriul statului membru de deschidere a procedurii respective la data la care decizia de deschidere a devenit efectivă și că situația bunului în cauză trebuie apreciată pe baza criteriilor stabilite la articolul 2 litera (g) din regulament.

## IV – **Concluzie**

74. În lumina tuturor considerațiilor care precedă, propunem Curții să răspundă tribunal de commerce de Versailles după cum urmează:

„Instanța competentă, în temeiul articolului 3 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1346/2000 al Consiliului din 29 mai 2000 privind procedurile de insolvență, să deschidă o procedură secundară este de asemenea competentă să stabilească bunurile debitorului care intră în sfera efectelor acestei proceduri.

O acțiune prin care se urmărește să se stabilească dacă unul sau mai multe elemente din patrimoniul debitorului intră sub incidența procedurii principale sau a procedurii secundare poate fi introdusă alternativ fie la instanța din statul membru de deschidere a procedurii principale, fie la instanța din statul membru de deschidere a procedurii secundare.

Pentru a stabili dacă un bun al debitorului intră în sfera efectelor procedurii secundare, instanța sesizată trebuie să stabilească dacă acest bun era situat pe teritoriul statului membru de deschidere a procedurii respective la data la care decizia de deschidere a devenit efectivă. Situația bunului în cauză trebuie apreciată pe baza criteriilor stabilite la articolul 2 litera (g) din Regulamentul nr. 1346/2000.”